

Šumarstvo općine Đurđevac

Općina Đurđevac nalazi se u sjeverozapadnom dijelu SRH. Prostire se na području uz državnu granicu s Mađarskom na lijevoj strani rijeke Drave, a na desnoj strani proteže se do vododjelnice na Bilo-gori. Graniči s općinama Koprivnica, Bjelovar i Virovitica.

Najviša kota terena nalazi se iznad sela Mičetinac u šumskom predjelu Mičetinski jarak, sa 277 m nadmorske visine, i kota Vis s nadmorskom visinom od 288 m kod sela Mala Crešnjevica. Obronci Bilo-gore najprije se strmo, a zatim sve blaže spuštaju u ravnicu prema rijeci Dravi. Kod sela Repaš nadmorska visina rijeke Drave iznosi 120 metara, a u predjelu Žutiko kod starogradačkog Marofa iznosi 107 metara, pa je to ujedno i najniža točka terena u općini Đurđevac.

Tla pripadaju mlađoj geološkoj dobi. Nastala su za vrijeme formacije antropozoika. Na Bilo-gori se nalaze naslage lesa i prapora, koje su nastale eolskim djelovanjem u periodu zvanom tercijar. Tla koja potječu iz perioda kvartara nalaze se uz rijeku Dravu i to su diluvijalna i aluvijalna tla. Nekada se na tom području nalazilo Panonsko more. U središnjem dijelu ravnice između Bilo-gore i rijeke Drave proteže se uži pojas pjeskovitog zemljišta preko područja čitave općine u širini 2 do 3 km. Ovo zemljište se pojavljuje kod sela Peteranec u općini Koprivnica te prolazi u smjeru jugoistoka preko područja općine Đurđevac, a završava kod sela Cabuna u općini Virovitica. Dio tog pojasa pjeskovitog zemljišta u dužini od 8 km između mjesta Molve i Kalinovac, a u neposrednoj blizini Đurđevca dobilo je naziv Đurđevački pijesci. Do nedavna bila je poznata prirodna pojava zvana »živi pijesci«. Djelovanjem vjetra pjeskovito zemljište često je mijenjalo dotadašnji oblik i položaj stvarajući pokretne dine. Na tom području nestalo je bijelog pokrova, i to prvenstveno šume, pa je čovjek u potrazi za obradivim površinama i nesvjesno stvorio uvjete da je došlo do izražaja djelovanje vjetra, koji ponekad dostiže i znatnu jačinu. Nakon dugogodišnjeg napornog rada, pošumljavanjem se uspelo suzbiti negativno djelovanje vjetra i danas više nema živih pijesaka.

Na čitavom području općine nalaze se velike količine pijeska i šljunka, koji se danas

iskorištava kao posebno traženi materijal u građevinarstvu. Na Bilo-gori se nalaze rudnici lignita, koji se više ne iskorištavaju. Treba napomenuti da su na širem području općine utvrđena znatna nalazišta zemnog ulja i plina. Pored istražnih radova koji su u toku pristupilo se već i korištenju toga prirodnog bogatstva.

Ovo područje se nalazi u zoni kontinentalne klime, a zbog znatnih količina oborina ubraja se u vlažnu (humidnu). Prosječna količina oborina iznosi godišnje 950 mm. Srednja godišnja temperatura iznosi + 11 C°. Najviše temperature dosižu ljeti + 23 C°, a zimi se spuštaju i do - 25 °.

Prilikom posljednjeg popisa stanovnika 1971. godine broj žitelja na općini Đurđevac iznosio je 47 788, a u mjestu Đurđevac bilo je 6 449 stanovnika. Taj broj nalazi se u opadanju ako se uspoređuje sa susjednim općinama, a što je vidljivo iz ovog pregleda:

	1880.	1910.	1948.	1971.
Općina Đurđevac	40 410	57 840	54 239	47 788
grad	6 128	7 568	6 569	6 449
općina	35 783	55 679	60 791	65 824
Općina Bjelovar				
grad	5 671	9 266	12 867	20 998
općina	44 326	57 135	58 150	61 086
Općina Koprivnica				
grad	4 627	8 018	8 663	16 483
općina	27 179	36 782	50 691	51 061
Općina Virovitica				
grad	5 379	7 717	9 951	17 150

Ukupna površina zemljišta općine Đurđevac iznosi 67 300 ha ili 673 km². Od toga se 37% nalazi u društvenom vlasništvu, a ostatak od 63% je privatno vlasništvo.

Šumsko zemljište zuzima površinu od 21 351 ha, što čini 32% od ukupnih površina. U društvenom vlasništvu nalazi se površina od 17 799 ha ili 83% od šumske površine, a u privatnom vlasništvu nalazi se 17% šumskog zemljišta sa 3 552 ha.

Prema statističkim podacima na području Zajednice općina Bjelovar u šumskim površinama općina Đurđevac učestvuje sa 10,5%. Više šumskog zemljišta ima općina Druvar, Pakrac, Križevci i Koprivnica, a manje Čazma, Grubišno Polje, Bjelovar, Virovitica i Garešnica. Najviše privatnih šuma ima općina Križevci i Koprivnica, a ostale općine imaju manje šuma u privatnom vlasništvu od općine Đurđevac, i to: Čazma, Daruvar, Pakrac, Bjelovar, Garešnica, Virovitica i Grubišno Polje.

Na području SFR Jugoslavije, 68% od ukupnih šumskih površina nalazi se u društvenoj svojini, a 32% je privatno vlasništvo.

Od ukupnih površina zemljišta na općini Đurđevac pojedine kulture zauzimaju slijedeće površine:

	Općina Đurđevac ha	%	SFRJ %
Oranice i vrtovi	27 942	42	28,6
Vinogradi i voćnjaci	1 803	2,7	
Livade i pašnjaci	10 437	16	27,4
Šumsko zemljište	21 351	32	34

Poljoprivredno zemljište u općini Đurđevac nalazi se u privatnom vlasništvu sa 93%, dok je kod šumskog zemljišta taj omjer od 83% u korist društvenog vlasništva.

Podaci koji su iznešeni za šumsko zemljište prema statističkim izvještajima malo se razlikuju od podataka dobivenih u katastru i podataka koji se vode u šumskogospodarskim organizacijama.

Prema tim podacima na području općine Đurđevac u društvenom vlasništvu nalazi se 18 962 ha šumskog zemljišta ili 84% od ukupne površine od 22 643 ha. Šumsko zemljište u privatnom vlasništvu zauzima površinu od 3 681 ha ili 16%. Na temelju tih podataka proizlazi da je šumovitost u općini Đurđevac 34%, a to je prosjek za SFRJ.

Prema podacima šumskogospodarskih osnova, koji se vode za šume u društvenom vlasništvu, šumama i šumskim zemljištem gospodare i upravljaju šumskogospodarske organizacije kako slijedi:

	Đurđevac	O p ć i n a :		
		Koprivnica	Bjelovar	Ukupno
Šumsko gospodarstvo Koprivnica	16 464 ha	1 063 ha	148 ha	17 675 ha
OOUR Đurđevac				
Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar	2 267 ha			2 267 ha
Šumarija Pitomača OOUR				
Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar	202 ha			202 ha
OOUR Šumarija Virovitica				
Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar	29 ha			29 ha
OOUR Šumarija Bjelovar				
Svega :	18 962 ha	1 063 ha	148 ha	20 173 ha

Prema podacima iz katastra privatne šume nalaze se u slijedećim katastarskim općinama:

Područje katastarskog ureda Đ u r đ e v a c		Područje katastarskog ureda P i t o m a č a	
Čepalovac	182 ha	Črešnjevica Mala	117 ha
Hampovica	249 ha	Črešnjevica Velika	175 ha
Kalinovac	103 ha	Pitomača	196 ha
Katalena Sirova	164 ha	Sedlarica	150 ha
Katalena Suha	219 ha	Stari Gradec	217 ha
Kozarevac	154 ha	Ostale k. o.	95 ha
Mičetinac	191 ha		
Miholjanec	152 ha		
Molve	409 ha		
Novo Virje	208 ha		
Šemovci	131 ha		
Virje	185 ha		
Ostale k. o.	377 ha		
Ukupno:	2 371 ha		950 ha

Privatne šume na području općine zauzimaju površinu od 3 681 ha.

Šume i šumska zemljišta ovog područja razvrstavamo prema tipovima šuma u tri zone:

Šume lužnjaka i jasena obuhvaćaju nizinsko područje. Tu su najbolji uslovi za uzgoj lužnjaka, jasena, topole, vrbe, johe i običnog graba.

Zona kitnjaka obuhvaća srednje visinsko područje Bilo-gore, gdje su najpovoljniji uvjeti za rast kitnjaka, običnog graba i bukve.

Zona brdske bukve zauzima više i najviše položajeve na Bilo-gori, a isti najviše odgovaraju za uzgoj bukve, kitnjaka, lipe i breze.

U početku primjene tipologije šuma uzimalo se u obzir samo ekološke faktore i tlo, a sada se — osim toga — utvrđuju i gospodarski odnosi u sastojinama. Tipovi šuma zavisni su o geološkoj podlozi, tlu, šumskoj zajednici, sastojinskom obliku, uvjetima pomlađivanja, debljinskom i volumnom prirastu i rastu sastojine te kvaliteti i vrijednosti. Za pojedine tipove i podtipove šuma određuje se cilj gospodarenja, koji obuhvaća najpovoljniji sastojinski oblik, ophodnju i promjer sječive zrelosti, normalno stanje i najpovoljniju proizvodnju po količini i vrijednosti, pa se gospodarenje usmjerava na proizvodnju najkvalitetnije oblovine i celuloznog drveta. To se postiže uzgojem sastojina kao jednobojnih sjemenjaka u svim tipovima šuma na ovom području.

Sadnja topole u Preložničkom bereku 1964. godine

Od ukupnih površina šuma i šumskog zemljišta kojima gospodare šumsko gospodarske organizacije otpada:

Općina:	Đ u r đ e v a c Šumsko gospodarstvo »M. Birta« Bjelovar				Koprivnica — Bjelovar Šumsko gospodarstvo Koprivnica OOUR Đ u r đ e v a c			
	svega	Pito- mača	Viro- vitica	Bjelo- var				
obraslo	17 282	2 055	197	29	15 001	991	142	16 134
neobraslo	610	154			456	15	4	475
poljoprivr.	305	5	4		296	8		304
neplodno	765	53	1		711	49	2	762
Sveukupno	18 962	2 267	202	92	16 464	1 063	148	17 675

Drvena zaliha po vrsti drveća:

	Šumsko gospodarstvo Koprivnica OOUR Đurđevac		od toga	O p ć i n a : Koprivnica		Bjelovar	
	ukupno m ³	%		m ³	%	m ³	%
hrast	1 648 704	43	109 657	67	639	5	
bukva	661 229	18			6 903	51	
otl	598 019	16	35 412	21	4 273	38	
topola	84 912	2	16 445	10			
joha	656 845	17	2 720	2			
oml	81 139	2			896	6	
četinjari	68 255	2					
ukupno:	3 799 103	100	164 234	100	13 631	100	

	Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar Šumarija Pitomača		Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar Šumarija Virovitica	
	m ³	%	m ³	%
hrast	120 450	37%	14 008	43%
bukva	111 010	34	5 026	15
otl	58 582	18	5 859	18
topola	855		509	2
joha	4 425	2	731	2
oml	27 454	9	6 371	20
ukupno:	322 806	100	32 504	100

Etat — godišnja sječiva drvena masa:

	Šumsko gospodarstvo Koprivnica OOUR Đurđevac		Od toga na općini Koprivnica Bjelovar		Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar Š. Pitomača Š. Virovitica	
	m ³		m ³		m ³	
glavni prihod	51 352		872		3 282	2 097
predhodni prihod	29 509		2 453	518	3 674	122
Ukupno:	80 861		3 325	518	6 956	2 210
drvena zaliha m ³ :	236		155	92	160	161
prirast po 1 ha/m ³	5,01	6,39		4,50	4,10	5,44
etat po 1 ha/m ³	4,57	3,12		3,51	3,06	10,98

Iz navedenih tabela i iskaza vidljivo je stanje šumskog fonda kao i drvene zalihe ukupno i po 1 ha površine. Na području šumskog gospodarstva Koprivnica drvena zaliha iznosi po 1 ha 236 m³. Stanje šumskih sastojina na tom području u odnosu na dobne razrede i njihov raspored može se uzeti da je gotovo u normali ili će se to postići u najkraćem vremenu.

Sastojine kojima gospodari Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar jesu mlade i srednjedobne, pa je i drvena zaliha po 1 ha 160 m³. Da bi se postiglo normalno stanje u tim sastojinama, potrebno je dulje vrijeme.

Nakon ukidanja Vojne krajine 1873. godine pristupilo se osnivanju imovnih općina. Od tada je prošlo preko 100 godina i smatra se da je osnivanjem tih općina započela organizirana šumarska služba i gospodarenje šumama. Đurđevačka imovna općina osnovana je 1. ožujka 1874. Polovina šuma koje su se nalazile pod upravom tadašnje đurđevečke krajiške pukovnije izdvojeno je u Imovnu općinu đurđevačku (IOĐ). Istoj su dodijeljene šumu koje su bile bliže naseljima i koje su bile više izložene šumskim štetama, dok su ostale kvalitetnije i bolje šume ostale državne ili carske. Drvena zaliha iznosila je tada 105 m³ po 1 ha površine.

Šume na tom području služile su za podmirenje sve većih potreba tadanjeg stanovništva na ogrjevnom drvetu i građi. Sami žitelji su vršili sječu i izradu drveta u vlastitoj režiji vlastitom ili unajmljenom spregom. Pored navedenih proizvoda počelo se s iskorišćavanjem šuma u svrhu dobivanja pepeljike ili potaše, drvenog ugljena i dužice. Kasnije se javlja i proizvodnja oblovine za pilansku preradu i za željezničke pragove.

Pepeljika se dobivala spaljivanjem drveta. Dobiveni pepeo se lužio u kotlovima i nakon kristaliziranja i kalciniranja dobivena pepeljika se upotrebljavala u proizvodnji stakla, bojadisarstvu i u medicini. Za dobivanje 100 kg pepeljike trebalo je spaliti oko 40 prm ogrjevnog drveta. Na području Šumarije Repaš nalazilo se 9 kotlova. Tu proizvodnju organizirali su preduzetnici iz Kanjiže. Iz tog vremena ostao je i naziv šumskog predjela »Pepelara«. Nakon pronalaska boljih i jeftinijih metoda dobivanja sode napuštena je ta proizvodnja.

Proizvodnja drvenog ugljena za potrebe obrta i kasnije za industriju također se ubraja među starije načine iskorišćavanja šuma. Na ovom području proizvodila se i dužica, koja se Dravom i Dunavom otpremala za Njemačku.

Zbog ograničenog šumskog fonda i sve većih potreba za drvetom, Imovna općina đurđevačka otvorila je i otpočela s iskorišćavanjem ugljena — lignita. Na taj način su podmirene potrebe za ogrijevom i sačuvan je šumski fond. Za potrebe Pitomačko-črešnjevačkih ugljenika proizvodila se godišnje oko 3 500 m³ rudnog drveta. Drvo se prodavalo u šumi na panju putem dražbe. Iskorišćavanje se i nadalje vršilo za potrebe žitelja u vlastitoj režiji, dok se za pilansku preradu proizvodnja vršila preko poduzetnika.

Nakon završetka rata (1945. godine) u šumarstvu dolazi do značajnih promjena. Sve šume prelaze u društveno vlasništvo, tako da pored bivših imovnih općina, državnih šuma, privatnih veleposjeda i zemljišnih zajednica prelaze u nadležnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva NRH. Djelatnost uzgoja i zaštite šuma nalazilo se u sastavu tadanjih šumskoprivrednih organizacija šumskih gospodarstava ili šumarije kao ustanova sa samostalnim financiranjem. Djelatnost iskorišćavanja šuma nalazilo se u sastavu drveno industrijskih poduzeća, koja su vršila proizvodnju za vlastite potrebe. U to vrijeme nedostaje stalne i stručno osposobljene radne snage.

Posebno treba istaknuti da je 1955. godine stavljeno u obavezu da se svi radovi na iskorištavanju šuma imaju vršiti u vlastitoj režiji i da se drvo više ne može prodavati na panju. Pod kraj 1959. godine i početkom 1960. osnivaju se ponovo šumska gospodarstva, koja u svom sastavu imaju sve djelatnosti iz šumarstva. Na taj način u šumskoj proizvodnji obuhvaćeno je sve od sadnje do sječe drveta kao gotovog proizvoda.

Od tada dolazi do ustaljenja radne snage i stručnog obrazovanja. Umjesto povremenog zašljavanja imade sve više radnika u stalnom

Pomoćno stovarište trupaca johe u Crnim Jarcima kraj Kalinovca 1965. godine

Pripremanje tla za pošumljavanje u Đuretini 1964. godine

radnom odnosu, koji rade na svim poslovima u šumarstvu.

Pristupa se u većem obimu uzgojnim radovima. Povećana je rasadnička proizvodnja. Na novo pošumljene površine unose se brzorastuće vrste četinjača, kao što je duglazija, borovac i ariš. Podižu se prve plantaže brzorastućih vrsta topola, a kasnije i vrba u nasadima s johom. Od 1961. godine uvodi se motorna pila, koja služi na sječi i izradi, te se više ručne pile sve manje upotrebljavaju, dok se napokon potpuno napuštaju.

Za privlačenje, izvoz i prijevoz tehničkog i ogrjevnog drveta te celuloze nabavlja se potrebna šumska mehanizacija, što povlači za sobom i ubranu izgradnju šumskih cesta i vlaka.

U Pitomači je odmah nakon oslobođenja podignuta pilana, koja se snabdijeva potreb-

nom sirovinom iz okolnih područnih šuma. U to vrijeme postoje velike sječine koje služe za snabdijevanje pilanskom oblovinom drvo-industrijskih poduzeća Đurđevac i Virovitica. Za svoje potrebe ista poduzeća vrše iskorišćavanje šuma preko svojih manipulacija u vlastitoj režiji.

Nakon ukidanja pilane u Bregima podignuta je nova pilana u Koprivnici, koja je do sada izrasla u veliki drvo-industrijski kombinat Bilo-Kalnik Koprivnica. U Đurđevcu je puštena u pogon 1973. godine pilana, koju je izgradio kombinat Bilo-Kalnik Koprivnica uz novčanu pomoć i obavezu osiguranja pilanske oblovine sa područja Šumskog gospodarstva Koprivnica OOUR-a Đurđevac.

Od ukupne sječive drvene mase godišnje na ovom području ima:

	Šumsko gospodarstvo Koprivnica OOUR Đurđevac	Šumsko gospodarstvo Bjelovar OOUR Pitomača	Privatne šume	Svega
tehničko drvo	41 360 m ³	3 600 m ³	2 780 m ³	47 740 m ³
prostorno drvo	33 841	2 958	6 005	42 804
otpad	5 660	442	555	6 657
Sveukupno:	80 861	7 000	9 340	97 201

Od korisne drvene mase etata u prosjeku otpada na slijedeće drvene sortimente:

	Šumsko gospodarstvo Koprivnica OOUR Đurđevac	Šumsko gospodarstvo Bjelovar OOUR Pitomača	Privatne šume	Svega
pilanski trupci	23 800 m ³	2 300 m ³	1 500 m ³	27 600 m ³
trupci za furnir i ljuštenje	9 900	700	80	10 680
rudno drvo i tanja oblovina	7 660	600	1 200	9 460
celulozno drvo	10 152	887	1 800	12 839
ogrjevno drvo	23 689	2 071	4 205	29 965
ukupno:	75 201	6 558	8 785	90 544

Za potrebe drvene industrije koriste se pilanski trupci, manja koločina trupaca za furnir i ljuštenje i tanka oblovina. Rudno drvo, celulozno drvo i višak ogrjeva izvozi se u tuземstvo i inozemstvo. Iskazane količine sortimenata odnose se na sve vrste drveta.

U sastav Šumskog gospodarstva Koprivnica 1961. godine ušla su poljoprivredna dobra s područja općine Koprivnica. Poduzeće mijenja naziv i djeluje do 1965. godine kao Šumsko poljoprivredni kombinat Koprivnica (ŠPK).

Pored djelatnosti iz oblasti šumarstva pristupilo se ratarskoj i stočarskoj proizvodnji, kako na vlastitim površinama tako i s individualnim poljoprivrednim proizvođačima putem kooperacije. Uslijed proširene djelatnosti i velikih investicionih zahvata, koji nisu organizaciono dobro i dovoljno obuhvaćeni, došlo je u kombinatu do negativnog rezultata u poslovanju. Zato je 1965. g. došlo ponovo do reorganizacije ŠPK. U šumskom gospodarstvu Koprivnica osnovani su tri pogona: Pogon za šu-

Novi šumski put u blizini Đurđevca

marstvo Đurđevac, Pogon za šumarstvo Koprivnica i Poljoprivredno dobro Koprivnica.

U Pogonu za šumarstvo Đurđevac ukida se poljoprivredna djelatnost s individualnim proizvođačima, a zadržana je proizvodnja na šumskim zemljištima koja su pripremana za plantažni uzgoj topola. Radi lakšeg gospodarenja i boljeg rasporeda šumskih površina osnovana je Šumarija Kloštar Podravski, pored već postojećih Šumarija Đurđevac i Repaš.

Stručnim uzgojnim zahvatima može se utjecati na povećanje prirasta i vrijednosti šuma. Njegov mladika i čišćenjem guštika, zatim proredama i meliorativnim zahvatima na pobaljšanju tla može se postići veći prirast od sadašnjih 5 m^3 po 1 ha šumske površine, a taj iznos do 10 m^3 . Vrijeme potrebno od ponika odnosno sadnje do sječe zrelosti nazivamo ophodnja. Ona je različita za pojedine vrste drveća. Topole i vrbe imaju ophodnju 25 godina, joha i lipa 60 godina, jasen i bukva 80 do 100 godina. Najdulju ophodnju imaju hrast, koji u starosti 120 do 140 godina daje najbolje drvene sortimente — trupce za furnir.

Šumsko gospodarstvo Koprivnica odmah nakon osnutka pristupa podizanju plantaža topola. Na postojećim degradiranim šumskim površinama pristupilo se krčenju, rigolanju, melioraciji i pripremi tla. Koristeći se iskustvima postignutim u Italiji s proizvodnjom selekcioniranog klona I — 214, pristupilo se podizanju rasadnika za uzgoj sadnica u Gabajevoj Gredi kod šumarije Repaš. Ophodnja topola u Italiji iznosi 10 do 12 godina, a prirast iznosi od 25 do 30 m^3 po 1 ha, pa čak i više. Ovi rezultati postižu se na najboljim tlima u dolini rijeke Po. Za proizvodnju celuloznog drveta u našim uslovima potrebno je 12 do 15 godina, dok za proizvodnju pilanske oblovine treba 15 do 20 godina.

Za uzgoj plantaža topola mora se dobro pripremiti zemljište, snabdjeveno potrebnim hranicima, dobrih kemijskih i fizikalnih svojstava. Sadnja se vrši s posebno uzgojenim sadnicama starim 3 godine, a visine oko 4 metra. Od 1963. do 1966. godine podignuto je najviše plantaža topola. Godišnje se sadilo i preko 200 ha. Na području pogona za šumarstvo Đurđevac podignute su plantaže topola kako slijedi po šumarijama:

Repaš	Đurđevac	Kloštar	Ukupno
415 ha	428 ha	286 ha	1 129 ha

Za ove radove potrebna su znatna novčana sredstva, koja se poslije 1966. godine nisu mogla osigurati putem banaka kao do tada. Zbog toga je smanjen obim sadnje plantaža topola. Osim toga pojavile su se i bolesti na lišću i kori, što znatno utječe na prirast.

Šumsko zemljište na površini od 320 ha služi za proizvodnju ratarskih kultura pšenice i kukuruza, a isto će se u dogledno vrijeme zasadi odgovarajućim vrstama šumskog drveća. U suradnji s Institutom za topolarstvo iz Novog Sada radi se na odabiranju klonova topola koji će biti otporni na postojeće bolesti. Odgovarajuća pažnja posvećena je i uzgoju

vrbe koja ima prirast i do 20 m³/ha. Naročito treba istaći važnost uzgoja johe, čije sastojine na ovom području ubrajamo među najbolje u Hrvatskoj, a posebno u šumskom predjelu Crni jarci. U drвноj zalihii nalazi se odmah iza hrasta i bukve te učestvuje sa 17%.

Na području općine Đurđevac sada djeluju dvije OOUR-e koje gospodare šumama u društvenom vlasništvu. Šumsko gospodarstvo Koprivnica u svom sastavu ima OOUR »Gospodarenje šumama« Đurđevac s radnim jedinicama: Šumarija Đurđevac, šumarija Kloštar Podravski, šumarija Repaš, Transport i mehanizacija Đurđevac i Lovna uprava Đurđevac. OOUR Šumarija Pitomača nalazi se u sastavu šumskog gospodarstva »Mojica Birta« Bjelovar.

Šumama i šumskim zemljištem gospodare i upravljaju kako slijedi:

Šumsko gospodarstvo »M. Birta« Bjelovar OOUR Šum. Pitomača	Šumsko gospodarstvo »Gospodarenje šumama« Đurđevac Kloštar	Koprivnica Đurđevac Repaš	OOUR rad. jedinica: Svega
2 267 ha	8 094 ha	5 670 ha	3 911 ha
			17 675 ha

Kvalifikacijska struktura zaposlenih radnika je slijedeća:

	VSS	VS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	Ukupno
Šumarija Đurđevac	3	1	4	1	1	22	38	2	72
Šumarija Kloštar	3		4	1		18	23	6	55
Šumarija Repaš	2		2	3	1	12	25	5	50
Transport Đurđ.	2		5	1	4	40	7	5	64
Lovna uprava Đ.	2		2		2	2	13	1	22
Službe OOUR-a Đ.	4		12	1		1		1	19
Svega OOUR Đ.	16	1	29	7	8	95	106	20	282
OOUR Š. Pitomača:	1	1	5	5	1	8			21
Sveukupno:	17	2	34	12	9	103	106	20	303

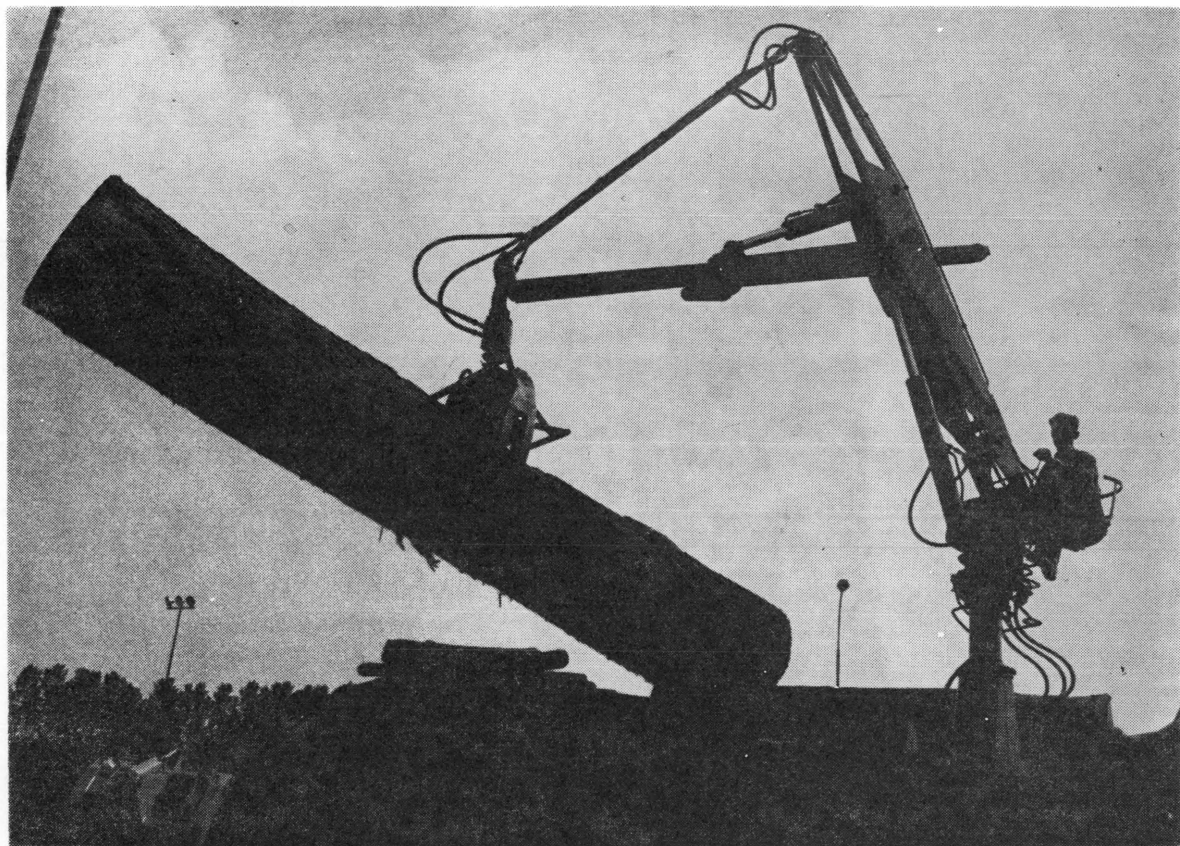
Gotovo sve radove na uzgoju, zaštiti, iskorišćavanju šuma kao glavnim djelatnostima te na prijevozu i lovstvu od sporednih djelatnosti obavljaju radnici koji su udružili svoj rad u OOUR-u »Gospodarenje šumama« Đurđevac, Šumskog gospodarstva Koprivnica. Sezonska i povremena radna snaga uzima se na određeno vrijeme sve manje i manje, a također su umanjene i vanjske usluge, i to naročito na izvlačenju drvnih sortimenata. Osiguran je prijevoz radnika na radilište i s radilišta. U slučaju nevremena postoje pokretne barake za privremeni smještaj. Na radilištima je osiguran topli obrok.

Ranije se u proizvodnom procesu od sječe i izrade drvnih sortimenata do prijevoza na glav-

no stovarište, odnosno u pilanu, trošilo mnogo više vremena i taj vremenski razmak bio je znatno veći, pa je trajao i po više mjeseci. Zahvaljujući primjeni suvremene šumske mehanizacije od sječe i izrade do prodaje gotovih proizvoda prođe najviše deset dana, a na dobro organiziranim radilištima, gdje se siječe dozrele sastojine, u toku istog dana posiječeno drvo bude i prevezeno na pilanu.

Za izvlačenje čitavih debala koriste se šumski zglobni traktori, koji rade i u najtežim uvjetima nizinskih i brdskih šuma. U mlađim sastojinama i na sječinama gdje se izrađuju tanji drveni sortimenti koriste se lakši šumski traktori, a i poljoprivredni, koji su opskrbljeni dodatnom opremom za te radove.

Utovar trupaca u OOUR »Šumarija« Đurđevac

Za prijevoz od pomoćnog do glavnog stovarišta ili pilane koriste se posebno opremljeni kamioni koje utovaruju i istovaruju dizalice. Te radove su prije obavljali radnici tovaraši ručno. Tako je jedan rad koji se ubrajajo među najteže i najopasnije sada potpuno mehaniziran. Još bolji rezultati postižu se uvođenjem ekipaža kamionskih ili traktorskih. Samo jedan radnik vozač obavlja poslove na utovaru, prijevozu i istovaru drvenih sortimenata.

Na poslovima izgradnje i održavanja šumskih puteva, cesta i vlaka koriste se posebni građevinski strojevi: utovarivač, rovokopač i kamioni »kiperi« za prijevoz šljunka. Nakon pripremnih radova na zemljoradnji pri gradnji šumskih cesta na iskopu zemljišta bagerom u nizini i planiranje buldožerom u brdskim predjelima, grederom se pripremi trasa ceste za navoženje šljunka.

Šumsko gospodarstvo Koprivnica izgradilo je do sada 150 km šumskih cesta od čega je 20 km asfaltirano. Tako je postignuta sada otvorenost šuma na ovom području od 8,5 km na 1 000 ha, a koja je za SRH ispod 5 km. Planira se do 1980. godine izgraditi šumske ceste, da se postigne otvorenost od 10 km na 1 000 ha, a

što je prosjek za naprednije zapadnoevropske zemlje. Nastavit će se asfaltiranje glavnijih šumskih cesta u dužini od 60 km.

Šumsko gospodarstvo »Mojica Birta« Bjelovar izgradilo je ukupno 12 km šumskih cesta i nastavit će dalju izgradnju do pune otvorenosti. Izgradnjom šumskih cesta postignuto je da se svi radovi u šumarstvu mogu lakše i jeftinije obavljati.

Pored do sada nabrojanih djelatnosti Šumsko gospodarstvo Koprivnica bavi se od sporednih djelatnosti i lovnom privredom koja je usko vezana uz šumarstvo. U lovištima Đurđevac i Repaš ima od krupne divljači srna, jelena i divljih svinja, dok od sitne divljači pored zeca imade obilje fazana, trčaka i divljih pataka. Ispuštanjem umjetno uzgojene pernate divljači znatno je povećan odstrijel i ovo područje se na taj način uvrstilo među najbogatija lovišta u Hrvatskoj s razvijenim lovnim turizmom.

Umjetnim uzgojem fazana bavila se Šumarija u Repašu leženjem fazanskih pilića pod domaćim kokošima. Ta proizvodnja je teška i skupa, pa se 1963. g. izgradio Centar za uzgoj pernate divljači na Peskima u Đurđevcu. U

OOOR »Šumarija« Đurđevac veliku pažnju polaze na izgradnju šumskih putova

početku je planirana proizvodnja i izgrađeni pilića i 20 000 komada pilića poljskih jarebica. su kapaciteti za uzgoj 10 000 komada fazanskih Ta je proizvodnja znatno povećana, tako da se proizvodi sada godišnje 40 000 fazana, 10 000 trčaka i 10 000 divljih pataka. Do 1980. godine planira se proizvodnja od 100 000 komada pernate divljači. Osim vlastitih potreba za ispuštanjem u lovišta, ostala proizvedena divljač prodaje se lovačkim organizacijama, a potražnja je vrlo velika.

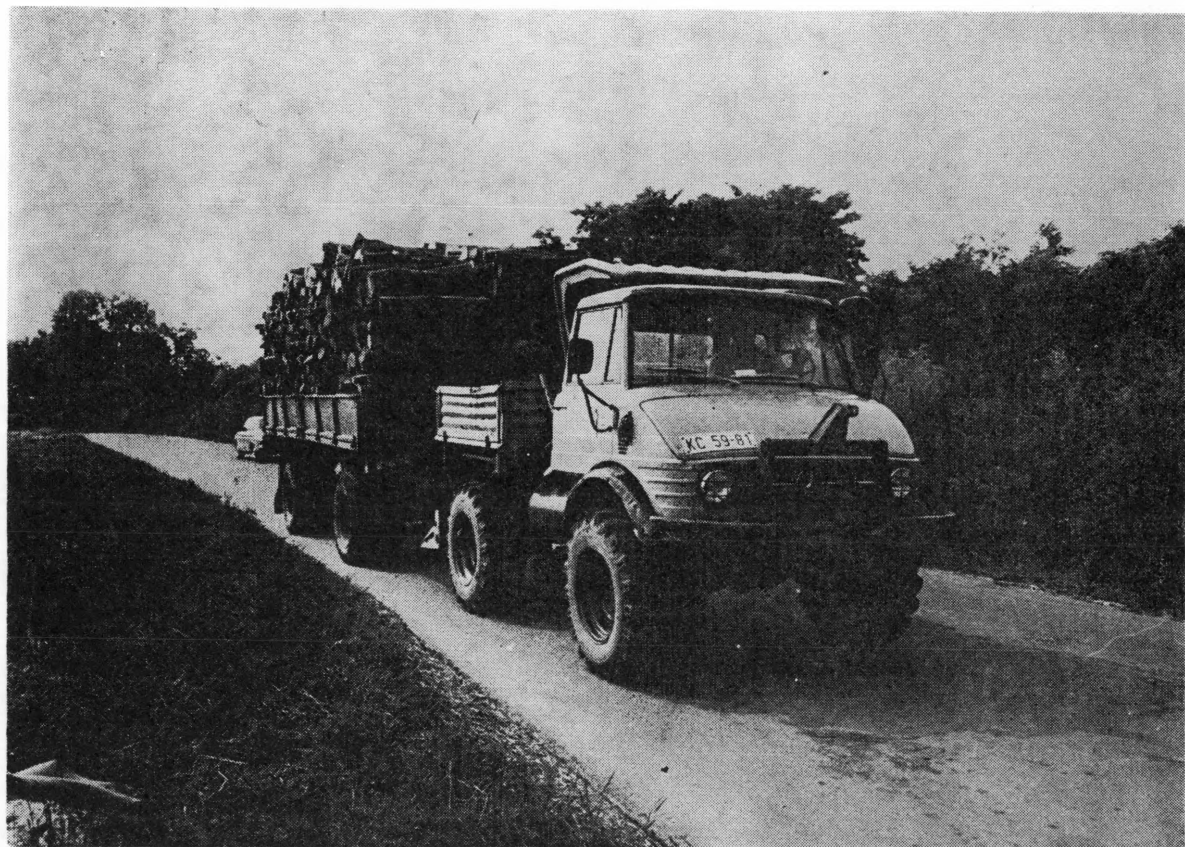
Osim do sada navedenih direktnih koristi od šuma, potrebno je istaknuti i opće korisne funkcije šuma, koje se odražavaju na zaštiti zemljišta od erozije u brdskom terenu, zatim utjecaj na vodni režim i klimu, u zaštiti i unapređenju čovjekove okoline, u stvaranju kisika i pročišćavanju atmosfere, za razvitak turizma i lovstva te za općenarodnu obranu zemlje. S povećanom industrijalizacijom, ove koristi šume dolaze sve više do izražaja.

Na području općine Đurđevac postoji specijalni geografsko-botanički rezervat »Đurđevački pijesci«, koji se nalazi pod zaštitom Republičkog zavoda za zaštitu prirode. Na površini od 20 ha sačuvana je karakteristična vegetacija pješčnih terena nekada »živih pijesaka«.

U šumskom predjelu »Crni jarci« nalazi se specijalni rezervat šumske vegetacije šuma crne johe na površini od 132 ha kao jedinstven primjer kvalitetnih prirodnih sastojina crne johe. I taj objekat se nalazi pod zaštitom Republičkog zavoda za zaštitu prirode u Zagrebu.

Radi se na tome da se kao spomen-objekat proglasi i stavi pod zaštitu već spomenutog Zavoda i šumski predjel Mičetinski jarak, gdje je 12. rujna 1943. održana osnivačka skupština okružnog NOO Bjelovar.

Šumarstvo u općini Đurđevac pripada u važnije privredne grane; gospodari se šumama na površini od 84% od ukupnih šumskih površi-

Ogrijevno drvo na putu prema potrošaču

na. U udruženom radu nalazi se preko 300 radnika. Proizvodnjom u glavnim djelatnostima čini sigurnu osnovicu za snabdijevanje izgrađenih drvnoprerađivačkih postrojenja. I sporedne djelatnosti vrše utjecaj na privredu općine. Tako je u poljoprivrednoj proizvodnji druga organizacija odmah iza ZPK Pitomača s proizvodnjom u ratarstvu na vlastitim površinama u društvenom sektoru. U lovnom turizmu je na vodećem mjestu.

Za potrebe radnika imade izgrađeno preko 45 stanova u društvenom vlasništvu, a za obavljanje redovitih zadataka ima izgrađene potrebne upravne i poslovne zgrade. Šumarstvo je našlo interesa i pomoglo zajedničke akcije oko gradnje mosta preko rijeke Drave kod Repaša i asfaltiranja lokalnih saobraćajnica na području općine Đurđevac.

Upotrebljena literatura:

1. Monografija: Sto godina šumarstva Bilogorsko podravske regije, Bjelovar 1974. godine
2. Podaci Općinskog zavoda za katastar Đurđevac, 1978. godina
3. Podaci Općinskog zavoda za statistiku Đurđevac, 1978. g.
4. Podaci analitičko planske službe Šumskog gospodarstva Koprivnica
5. Podaci Odjela za uređivanje šuma Bjelovar, Poslovna zajednica za šumarstvo i preradu drveta Bjelovar
6. Podaci iz šumsko-gospodarskih osnova u Šumskom gospodarstvu Koprivnica
7. Dragutin Feletar: Podravina, Koprivnica 1973.